

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Trboveljski rudarji pred parlamentom.

Beograd, 13. julija 1922.

Že v januarju t. l. se je ob priliki interpelacije socialističnega kluba o mezdni pogodbi trboveljskih rudarjev govorilo o naših rudarjih. Dne 13. t. m. pa je bila zopet na dnevnem redu interpelacija, ki so jo vložili poslanci socialističnega, jugoslovanskega, narodno - socialističnega in republikanskega kluba. »Naprej« je besedilo intrepelacije že objavil, ko je bila vložena. Glavna zahteva interpelacije je bila, da ministrstvo šum in rud potom posebne komisije uredi mezdno vprašanje trboveljskih rudarjev.

Potek seje je bil sledeči:

Najprvo je v imenu interpelantov govoril dr. Gosar (od Jugoslov. kluba), ki je navajal višino mezd trboveljskih rudarjev ter opisal njih bedni položaj.

Na interpelacijo je odgovoril minister šum in rud g. Rafajlović, ki je izjavil, da je ministrstvo storilo vse, kar je bilo v njegovi moči, da se zadeva mezd reši, da pa njima zakonite podlage, da Trboveljsko družbo prisili, da družba izvrši, kar vlada zahteva.

Po govoru ministra je govoril zopet g. dr. Gosar, ki je izjavil, da je samo deloma zadovoljen z odgovorom ministra. Za dr. Gosarjem je govoril nar. soc. Deržič, ki je kritiziral delo ministrstva šum in rud, posebno rudarske direkcije in navajal nekaj konkretnih slučajev slabega gospodarstva.

Za socialistični klub je govoril soodr. dr. Korun, ki je v obširnem govoru obdelal vprašanje mezd rudarjev, cen premoga in vprašanja premogovnikov in rudarjev v državi sploh. Njegov govor prinesemo v teku prihodnjih dni v celoti. Posebno je govornik povdaril, da je treba vprašanje premogovnikov in rudarjev rešiti v celi državi z enotnim zakonom, ki naj onemogoči samovoljnosti premogokop, lastnikov in tudi države in ki naj da rudarjem, temu najbednejšemu in najštevilnejšemu delavstvu naše velike industrije potrebne življenske pogoje. V imenu vseh interpelantov je nato soodr. dr. Korun predložil dnevni red, v katerem se zahteva od vlade:

1. da se potom posebne interministerjalne komisije uredi do 1. avgusta t. l. vprašanje mezd trboveljskih rudarjev, potem ko se zasliši poklicane faktorje med njimi tudi zastopnike organizacij rudarjev.

2. Izbere naj se posebna anketa poslancev, ki naj do 1. decembra 1922 zbere potrebni material za poseben zakon o premogokopih in rudarjih.

Za soodr. dr. Korunom so govorili še republikanec Gjonović, posl. Šimrak, ki se je bavil posebno s položajem bosanskih rudarjev in posl. Gostinčar.

H koncu je govoril še minister Rafajlović, ki je odgovarjal na razne kritike govornikov in ki je konečno izjavil, da sprejme dnevni red, kakor ga je predložil soodr. dr. Korun. Zbornica je nato soglasno sprejela predloženi dnevni red.

Cela interpelacijska debata znači stvaren uspeh parlamentarne opozicije, ki se je v tem vprašanju — kljub velikim načelnim razlikam — našla edina v vprašanju poboljšanja rudarskih plač. Posebna zasluga gre soc. klubu, ki je vprašanje poboljšanja plač zvezal z iniciativo za poseben zakon o premogokopih in rudarjih. Soc. klub namerava vprašanju rudarjev in železničarjev posvetiti posebno pozornost in zahteva za ti dve tako številni delavski skupini posebnih zakonov. Brez dovoljne produkcije premoga in pa brez dobrih železnic je vsaka industrija v državi nemogoča. Dovoljno produkcijo premoga in dober železniški promet pa nam morejo dati le zadovoljni rudarji in železničarji.

Zadnja dvanajstina.

(Govor posl. soodr. Etbina Kristana v Narodni skupščini dne 30. junija 1922.)

(Konec.)

Če se zanimate za stvar, lahko veste, da je zakon o zaščiti delavcev izgubil svoj pravi pomen. Tako je tudi v zakonu o inspekciji dela. Na papirju ste dali zakon o inspekciji dela, stvarno pa niste dovolili, da bi institucija imela osobe, ki bi moglo vršiti inspekcijo. Odbili ste inspektorije in vse asistente, pa dajete inspekciji dela toliko personala, da lahko sedi v pisarni in vodi registre, namesto da bi pregledovalo tovarne in delavnice in nadzorovalo delo po potrebah delavstva. — Gospodje, kar se mene tiče, nisem nikakršen birokrat. Toda če bi hoteli malo poslušati ne le nas, ampak vsaj ljudi, ki se interesirajo za stvar ali so interesirani na stvari, bi lahko dobili sliko, ki bi vam pokazala, kam vodi državo tako postopanje. Mi smo tukaj nešteto krat govorili o postopanju z delavci, o kvalifikacijah delavcev, o delavcih no železniških delavnicah, ki so bili tako slabo plačani, da enostavno niso mogli živeti od zaslužka. Naglašali smo, kako je bilo mnogo takih delavcev prisiljenih zapustiti delavnice in pokazali smo, da je to velikanska škoda ne le za delavce, za njih družine, ampak škodljivo je to tudi za naš promet, ker postajajo delavnice nesposobne za dela, ki se morejo od njih pričakovati, za popraviljanje vagonov, lokomotiv itd. Ni davno, kar sem v Sarajevu govoril ne z nezadovoljnim delavcem, temveč z ondotnim železniškim ravnateljem, in on je tarnal o tem predmetu prav tako, kakor

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Zanimivo je, da se Trboveljska družba sklicuje na to, da ne more zvišati mezd, ker ji država ne plača premoga. Vsi govorniki so tako postopanje vlade in igravanje interesov delavstva od strani države in Trboveljske družbe ostro obsodili.

Kar se tiče komisije, ki naj do 1. avgusta uredi vprašanje mezd, je minister povdaril, da nima zakonitih sredstev, da Trboveljsko družbo prisili, da sprejme predlog komisije. V tem pogledu ima minister sicer deloma prav; vendar pa naj družba le poskusi odkloniti mezde, ki jih ta komisija predloži: parlament in vlada morata potem stati za delavstvom, če noče sklepov parlamenta omalovaževati. Obstoje le ena nevarnost, da bi komisija predlagala družbi tako neznatno izboljšanje mezd, da bi ga delavstvo ne moglo sprejeti. Da bi se to ne zgodilo, zato je socialistični govornik v debati zahteval, naj se v komisijo imenujejo pošteni in objektivni strokovnjaki. Delavstvo naj se za svoje opravičene zahteve odločno in solidarno postavi, prepriča komisijo o poštenosti in skromnosti svojih zahtev in zmaga bo na strani delavstva! n. n.

bi bil mogel tarnati tisti delavec, ki ga je stradanje izgnalo iz delavnice. (Dr. Šečurov: To je popravljeno.) Veliko je popravljeno, gospod doktor! In če bi res bilo popravljeno, je to danes pozno, ko so delavnice izgubile več kot trideset odstotkov svojih najbolje kvalificiranih delavcev. In na kakšen način se take reči pri nas popravljajo, lahko razvidite iz onega famoznega maksimiranja draginskih dodatkov za državne uslužbenice. Bili so pri nas in tudi pri vas zastopniki vseh mogočih kategorij državnih uslužbenecv, prinašali so s seboj podatke, in naposled ste tudi sami narodni zastopniki in veste, počem je moka, obleka, obutev itd., pa lahko izračunate, kako more človek, ki ima družino, živeti z dohodki, ki mu jih daje država. Gospodje, tukaj so bili ljudje, na katere vi najbolj reflektirate, policisti, detektivi; med njimi se je eden zjokal in zaklical: Pobil bom otroke in samega sebe, ker se ne morem več živeti, če ne morem dati otrokom vsaj sulega kruha vsak dan v tednu! — Od teh ljudi pričakujete, da bodo delali za državo, da bodo ščitili državo, da bodo vodili boj proti korupciji, proti razbojništvu itd., pa se čudite, da imamo v deželi hajduke in razbojnike. In imamo jih take, ki se prezentirajo kot žandarji v žandarskih uniformah, z žandarskimi karabinkami in bajoneti itd. Bila je prava groteska, ko sem bil v Zeleniki, pa pride dvoje žandarjev sredi mesta, ne 50 metrov od že-

lezniške postaje, kjer so vse okrog hiše. Ieno v predpisanih žandarskih uniformah. eden s puško, drugi brez puške, kakor da prvi drugega vodi. Ljudje pa danes tudi žandariem več ne verjamejo. Telefonirali so svoji domači žandarmeriji, in ko se je ta prikazala, ni omenjena patrola lena, ampak oni s puško jo meni nič tebi nič sname, nameri pa... bum! In nato hitro zbežita oba. (Medklici.) Torej pobegne. In niso ju videli žandari, ampak čez nekaj časa so ju dobili vojaki. (Medklici: Saj nista bila žandaria.) Seveda nista bila žandaria: razbojnika sta bila. Toda, gospodje, odkod to, da morejo vsi ti razbojniki nastopati v predpisanih žandarskih oblekah, s predpisano žandarsko opremo?

Če bi bilo v naši deželi vse tako, ne kakor mi zahtevamo, ampak vsaj tako, kakor gospodje ministri neprenehoma trdijo, da je, se take reči vendar ne bi mogle goditi. (Medklici: Kaj se godi v Nemčiji?) Gospodje, jaz nisem tukaj, da bi ščitil cesarsko Nemčijo, ampak zato, da delam za zboljšanje razmer v tej naši deželi: in če bi bilo v Nemčiji, v cesarski ali v republikanski, tisočkrat slabše, kot je pri nas, bom vendar hotel, da bodi pri nas stokrat bolj nego je.

Gospodje, govori se, kajpada, o nezadovoljnih elementih, o protidržavnih elementih, o nevarnih elementih itd. Da, v tej državi imamo res nezadovoljne elemente, in če bi hoteli resnico, bi morali razumeti, da ne more biti drugače. Zadnje čase je na dnevnem redu zopet nevarnost tujih narodnosti v naši državi. Jaz, gospodje, nisem tisti, ki bi ga te tuje narodnosti smatrale za svojega advokata. Narobe. Prav te dni so vsi madžarski časopisi polni besnih člankov, kako da sem sovražnik Madžarov in Nemcev. Falsificirali so enega mojih govorov v Zakonodajnem odboru, na pripovedujejo, da baje ne dovolim volilne pravice tujim narodnostim. To sicer ni res, in govoril sem vse drugače, ampak to lahko dokaže, da me ne smatrajo za svojega advokata. Lahko govorim precej objektivno o teh vprašanih. Gospodje, želel bi, da najdejo ti tuji elementi, tuji po jeziku, v naši državi take razmere, da si ne bi želeli nič drugega, kakor da ostanejo tukaj. Toda — v Vojvodini so bogati Madžari, bogati Nemci, in o njih ne govorim — ampak tam žive tudi siromašni Madžari in Nemci, Rumuni in Rusini in Slovaki, zelo siromašni ljudje, ki se morejo edino na ta način preživeti, da delajo na tujih poljih. Nobenega drugega vira za ohranitev svoje eksistence nimajo. Oni niso mogli dobiti niti koščka zemlje, dasi je bilo zemlje dovolj, ki bi se jim bila lahko dala brez škode za naše rojake. Gospodje, ti ljudje so hodili na takozvani ris na delo, ki ni bilo dobro plačano z denarjem, ampak se plačuje z žitom. Sedaj pa so naše socialne razmere take, da ne morejo dobiti niti tega zaslužka, ker hodijo drugi ljudje, ki imajo svojo zemljo, na ris, da zaslužijo žito, s katerim žive, in da žito, ki ga sami pridelajo, lahko prodajo. In tako, gospodje, strada na tisoče teh ljudi; ne govorim figuralno, ampak oni strdajo v popolnem pomenu besede. Nič, gospodje, se ni storilo zanje, nikjer se ne kaže dobra volja, da bi se jim pomagalo, in tedaj je naravno, da sovražijo taki ljudje vse in da bodo naposled sovražili tudi državo. Tam so otroci po 7, 8 let, ki morajo hoditi na delo, da zaslužijo kakšno malenkost, ker propade sicer vsa družina. In kaj se tu godi? Pred kratkim se je zgodil slučaj, o katerem je boljše, da se v javnosti ne govori v podrobnostih. Gode se zelo žalostni slu-

čaj z dekletci 7, 8 let, ki so prisiljene iti od hiše in na delo. Mislim, da mi ni treba detailirati, kaj se je v takih slučajih godilo, ker sami veste, zakaj da gre.

Tako stanje je povsod, in zato ne more biti nič drugega, kakor da postaja ljudstvo drugih narodnosti prav tako kakor naš narod sam od dne do dne bolj nezadovoljen. (Konec prih.)

SODRUGI, UDELEŽITE SE POLNOŠTEVILNO I. VSEDELAVSKEGA ZLETJA V CELJU 6. AVGUSTA.

Politične vesti.

+ **Zagrebska policija** je zaprla tajnika »Hrvatskog Radničkog Saveza«, Truiara, ker je govoril na grobu pokojnega Rožiča, katerega so v Zagrebu ustrelili jugoslovanski fašisti. O tem umoru smo že poročali v »Napreju«. Truiara, ki je delal s pokojnim Rožičem v Zurichu, so obsodili na 14 dni zopora.

+ **Veľko denarja** so potrošili za različne komisije za reduciranje uradništva, ker je bilo za proračun balast. Sedaj poročajo, da bodo vsa izpraznjena mesta zasedli Wranglovci. V Bosni so že pričeli s tem prakticiranjem, zakaj sarajevska »Hrvatska Sloga« poroča, da je na tamošnji pošti zasedlo uradniška mesta, ki so jih pred kratkim ukiniti. 14 Wranglovcev! To je nečuvčna sramota, ki se jo naj dobro zapomni naši davkoplačevalci pri bližnjih volitvah!

+ **Profesor Eugen Ro'n** objavlja v »Hrvat« daljše pojasnilo na naslov ministra Pribičevića. Iz njega posnemamo, da so ga brzočuvno odslovili iz službe po 10 letih službovanja, ker so ga osumili, da je pristaš republikanske Radičeve stranke. Odslovili so ga na priporočilo disciplinarne preiskave, ki je preiskovala njegovo delovanje »izvan škole«.

+ **Nevtralci preračunano razbijajo stavke**. Na Hrvaškem je delavstvo tovarne »Dom« zahtevalo povišek pri plači, nakar jih je tovarna izključila iz dela. Povodoma tega se je vnel hud 14dnevni boj, v katerem je sodelovalo 300 delavcev. Ta boj je bil velikega pomena za ravnokar predstoječe mezdno gibanje lesnih delavcev v Zagrebu. Centrala Saveza je storila vse mogoče, da boj v tovarni »Dom« uspe, toda nevtralci so hoteli pod krinko komunizma stavko zlomiti, potem pa vso odgovornost vriniti Savezu. Tako na primer so pozivali delavstvo k delu, ker baje Savez ne bi mogel nič storiti, prepričati so hoteli izplačanje podpore stavkajočim itd. Kljub vsemu boju brez značajnih komunistov se je posrečilo s taktičnim delom stavko z uspehom konjati. To notico smo prinesli, da bo služila za verno sliko slovenskih nevtralcev v strokovnem pokretu.

+ **Kulturnost ministrstva za socialno politiko**. Za vse je para dovolj, samo za delavca ne, tako pravijo poročila »Slobodne Riječi« v Zagrebu z dne 6. t. m. V Zagrebu je delavstvo državne ortopedne delavnice zaprosilo poviške pri plačah. Na te zahteve se ni nikdo od merovalnih faktorjev hotel zgeniti, nakar je delavstvo 40 po številu hkrati odpovedalo službo za mesec dni. Rok odpovedi je bil 21. aprila, 20. istega meseca je minister za socialno politiko brzojavno potolažil delavstvo, da bo njih reguliranje plač rešeno v 14 dneh. Prišlo je 14 pa še enkrat 14 dni, toda o poviški ali kakšni komisiji za rešitev spora ni bilo ne duha ne sluha. Po Zagrebu so pa šepetali, da je

neki g. Petranovič dobil nalogo od ministrstva, da z delavstvom regulira plače. Ta gospod pa je stvar zavlačeval, uprava ortopedne delavnice pa je v več slučajih iskala kovinarske delavce za sprejem v službo. »Slobodna Riječ« pravi, da so dosedaj govorili, da nikdo ne laže kot Turčin. Sedaj pa je ministrstvo za socialno politiko odneslo rekord. — Pa ima popolnoma prav. — Delavstvo si bo dobro zapomnilo šikane državnega urada, ki nosi ime ministrstva za socialno politiko.

+ **G. minister Ninčič** je dobil poziv od društva za mir iz Berna, naj pošlje zastopnike na XXII. svetovni kongres za mir, ki se vrši od 25—29. t. m. v Londonu. Zunanji minister Ninčič bo ta svoj poziv seveda predložil ministrskemu svetu in zahteval kredit za svojo delegacijo. In davkoplačevalci Eshaezije bodo čez mesece globoko segali v žepe, kar je že znana reč!

+ **»Videlo«** poroča o novem Pašičevem avtomobilu, ki je prispel na naslov njegovega sina. Avtomobil je stal samo 200.000 francoskih frankov, kar znaša v dinarjih okoli milijon in pol. »Videlo« se vprašuje, odkod ima Pašič toliko denarja. Ej, pa to vedo sedaj že vsi od Triglava pa do Vardarja.

+ **Iz Prage** poročajo, da se vrši v oktobru kongres vseh kmetskih strank Češkoslovaške Jugoslavije, Poljske in Romunije. Kongres bo deloval za skupni nastop.

+ **»Černovskega tolka«**, glasilo ruskih socialnih revolucionarjev poroča o Maksimu Gorkiju, ki se je izjavil, da je velik prijatelj židov. Gorki je dejal, da vlada v Rusiji veliko sovraštvo proti židom samo zaradi tega, ker so se pričeli židje rogati svetinjam ruskega naroda.

+ **Berlinski »Tageblatt«** poroča, da je sotrudnik pri umoru ministra Rathenaua, Techov, imel navado igrati v bližini Berlina tennis. Za duševno stanje Rathenauovih morilcev je značilno, da so igrali tennis tudi na dan umora.

+ **Član nemške ekstremne nacionalistične frakcije g. Pulle** bo osnoval novo nemško ljudsko stranko po vzoru laških fašistovskih organizacij. Stopil je že v zvezo s fašistom Mussolinijem. Ta slučaj kaže, kako potrebna je bila enotna socialistična fronta.

+ **Nemški najznamenitejši kulturni delavci**, med katerimi je tudi slavni profesor Einstein, so poslali ruski sovjetski vladi apel, v katerem pozivalo sovjetsko vlado, naj ne izvrši nad obtoženimi revolucionarji nič takega, kar bi smatral ves kulturni svet za nečuvno osveto, ki so se jo poslužili sodniki v Moskvi. V svojem apelu opozarjajo na dalekosežne posledice.

+ **»Vossische Zeitung«** objavlja poročilo o obravnavi, pri kateri je zahteval neki trgovec povodom železničarske stavke v Berlinu meseca februarja odškodnino za škodo v znesku 400 mark od voditelja stavke. Le ta je bil obsoben na povračilo škode. To nezaslišano provociranje sodnije, pri kateri so zaposleni skoro sami monarhisti, je vzbudilo silno ogorčenje.

+ **Stavka železničarjev v Ameriki** dobiva prav resen značaj. Ameriški predsednik Harding je odredil mobilizacijo 8. vojnega zboru. V stavkovne kraje so odposlali 500.000 tovornih avtomobilov in 1500 zrakoplovov, ki vrše poštno in prometno službo. Organizacija železničarjev v državi New York in Chicago je pozvala v stavko še tiste delavce, ki so doslej delali. Ker stavkajo tudi rudarji, katerih

število znaša nad 800 tisoč - znaša sedaj število stavkujočih z železničarji vred nad 1.500.000 mož. Stavka rudarjev traja že od 1. aprila, tako da bodo rezerve premoga pošle že v najkrajšem času. Položaj je zelo napet in ni izključeno, da se bodo krvavi nemiri še množili.

+ V New Yorku je ameriško sodišče obsodilo znanega irskega agitatorja Liam Larkina in socialističnega poslanca države New York, Geitlona, v ječo od pet let in sicer »zaradi razširjanja anarhističnih misli«. Ta slučaj dokazuje, da vlada v Ameriki najhujša reakcija, kakor sploh po vsem svetu. Rešitev iz tega položaja je odvisna seveda od delavstva samega.

+ Japonsko vojno ministrstvo je izdalo ukaz, da se morajo umakniti japonske čete na Daljnem vzhodu z ruskega ozemlja najkasneje do meseca oktobra 1. 1922.

+ V Pekingu na Kitajskem je vdrlo okoli 300 politikov v dvorano, kjer so zborovali ministri ter jih vse prepodili. Ministrskemu predsedniku so grozili s smrtjo. Na Kitajskem vladajo zelo reakcionarne razmere.

Dnevne vesti.

Delo bivših avstrijskih oficirjev. Prejeli smo sledeči dopis: Pri Stavbni družbi d. d. v Ljubljani se nahaja v službi neki g. Tepež, bivši avstrijski in pozneje jugoslovanski major. Ta gospod nas hoče učiti olike, a jo sam ne pozna toliko, kolikor zahteva uradniški stan napram delavstvu. Mi delavci smo vajeni uljudnosti, nikakor pa ne surovosti. Te dni se je namreč pripetilo pri Stavbni družbi d. d. v Ljubljani, da je hotel g. Tepež postaviti nekega delavca brez tehtnega vzroka na cesto. Ostalo delavstvo, ko je uvidelo, da se omenjenemu delavcu godi krivica, je protestiralo proti temu ravnanju in zahtevalo, da ostane delavec na svojem mestu, na kar je tudi g. Tepež pristal. Gospodu Tepežu naitopleje priporočamo, da pozabi tisti vojaški sistem in izraze »smrkavec, si še za ušesi moker« itd., ki jih je uporabljal v bivši avstro-ogrski armadi ter prične uporabljati sistem uljudnega jugoslovanskega uradnika. Če to g. Tepežu ne zadostuje, naj bo uverjen, da bo delavstvu napravilo potrebne korake.

Komisija, sestojeca iz poslancev gg. Janjčiča, Sečerova, Hohniča in Baniča je pregledala slikarska dela V. jugoslovanske umetniške razstave v Belgradu ter odkupila dela Pavlovića, Santla, Gjurića, Ivanovića, Nastasijevića, Ivančine, Kralja, Petrovića, Botića, Valića in Golubovića. Razstavo so že zaključili. Kakor se lahko spozna iz imen navedenih slikarjev, ni imela komisija posebno dobre okusa, ker je odkupila dela, ki so po večini vse prej kakor pa umetniška. Naš poročevalec, ki je bil v Belgradu, se je imel priliko prepričati, da so bili na V. jugoslov. umetniški razstavi razstavljeni skoro sami zrnaki. Kritika, nad katero se spravljajo plačani tintomazi, je seveda hvalila vsevprek. Človek s finim okusom pa se je v razstavnih prostorih zgražal.

Skozi Maribor je prispel preteklo nedeljo poseben vlak s salonskimi vozovi, ki je šel preko Čakovca proti Budimpešti. Za ta tajinstveni vlak je plačala račun tvrdka Schenker Comp. in sicer za vožnjo po koroški progi 9620 Din. Nikdo ni vedel, kdo se vozi s tem vlakom.

V premogovniku Jablanica je zemlja zasula štiri rudarje. Rudniška pomoč je sicer prišla, vendar pa prepozno, zakaj rešili so samo delavca Štefana Majerja, težko ranjenega.

Toča v Vukovaru je pobila preteklo nedeljo vse poljske pridelke, tako da je škoda ogromna. Toča je nadala debela, kakor kokošje jajce.

V Dalmacijo pride sloviti specialist za malarijo, profesor dr. Milex iz Hamburga, ki bo proučeval specialno vrsto malarije, ki se je pojavila v Dalmaciji.

Brzovlak Bukarešta - Dunaj se je preteklo nedeljo zvalil pri Prahovu v reko. Materialna škoda je ogromna. Več oseb je mrtvih, okoli 30 pa težko ranjenih. Promet so prekinili.

V berlinski tvornici vagonov Orensten & Koppel je uničil požar 20 novih, za Češkoslovaško namenjenih vagonov. Škoda znaša več milijonov mark.

Zrakoplov linije Straßburg-Pariz se je na vožnji prekucnil in je ob tej priliki našel svojo smrt pilot in štirje potniki.

V Beaumontu pri Texasu je strela užgala velikansko skladišče petroleja. Požar je uničil nad pol milijona sodov petroleja, kar znaša več milijonov dolarjev škode.

Ljubljana.

XXIV. umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu se odprla v začetku meseca avgusta. V razstavo se sprejmejo dela slovenskih umetnikov vseh smeri. Pri izbihi bo poslovalo umetniško razsodišče. Prijave in pošiljatve naj se naslovijo na: R. Jakopič, Ljubljana, Turjaški trg št. 2, ozir. Umetnostni paviljon, najkasneje do 26. julija.

Zdravniške vesti. V četrtek, dne 27. t. m. ob 17. se vrši v magistratni posvetovalnici III. izredni občni zbor slov. zdravniškega društva v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora, 2. Volitev novih članov v sanitetni svet kraljevine SHS, 3. Stanovske zadeve. (Minimalni tarif, vprašanje naših bolnic, sekundarsko vprašanje in dr.) 4. Slučajnosti. U VI 1047/22/7.

Celje.

Narodni socialisti so imeli 13. t. m. svoj občni zbor v gostilni Wilson v Gaberjih. Poročevalec g. Dobovišek se je precej repenčil tudi nad šoštanskimi socialisti, ker so mu najbrže kaj ponagajali ali pa mu ne marajo verjeti, ker ne marajo biti tudi oni frazeriji, kakor je on sam. Občni zbor pa je bil dobro obiskan - navzočih je bilo približno 6 do 8 mož in pa tamburaški odsek, to je mladina, kateri gre le za godbo, ne pa za kakšno strankarsko delo. Končno je pa tudi nečastno in nemoralno, če se v politične stranke vriva nedoraslo mladino, ki je še za to nezrela in krvavo potrebna kultiviranja.

»Nova Doba« in fašizem. Naš star grešnik je postal boječ. Zadnjič je z vso vehemenco klical fašiste zoper državni nevarni element. Mi smo naš priljubljeni listič poučili, da je v Celju nevarno igrati se z ognjem. Umolknili so s fašizmom. Sedaj so se pa njih »celjske novice« spreminile v otročje hujskanje proti celjskim Nemcem, ki so po mnenju »Nove Dobe« preveč »korajžni«. Mi pa pravimo: pustite Nemce! Taki prepiri lahko rodijo l. 1908., ki gotovo nikomur ni bilo všeč. »Nova Doba« pravi nekje, da je Raschov nemški trgovski papir javni pečat slovenske sramote. Mi pa pravimo: Javni pečat slovenske sramote je delovanje slov. poslanca Poljanca v koroškem deželnem zboru. Najprej očistite pred svojim pragom, potem pa drugod. Tepli so nas Nemci, pa še pre malo. (Op. ured.: Slovenski poslanec Poljanec v koroškem deželnem zboru se je združil po zadržilu dunajske »Arbeiterzeitunge« z največjimi sovražniki slovanstva za boj proti socialistom)

Maribor.

Čudežni ljudje so liberalci. To ti kar reče: »Naša stranka je konsolidirana« - pa je res že konsolidirana. Ali: »Mi nismo buržuj« - pa res niso več buržuj. Ali: »Dr. Zerjav je čist, bankokrati okrog Jadranske banke pa so sami Arnavti« - kako bi jim na samo besedo ne verjel, da je eden, kačor bi bil ravnokar zlezal iz kopalne banje, edino drugih pa se še vedno pet

centimetrov na debelo drži gnusoba, ki so jo poddedovali pri rojstvu od aibanske matere?! Kaj češ: Doslej si neomajeno verjel, da so divje zašnice, ki si jih dajeja v zadevi oblastne razdelitve in mladinskega gospodarjenja v Jadranski banki dvojeza »Jutro«-»Tabor« na eni in »Narod« na drugi strani, uprav dvomljivo potrdilo liberalne konsolidiranosti; doslej si misliš, da je neprestano prelahovanje slovenske jedesarije z onega stana na drugega, pri čemer ne gre brez silovitih pojmov na udih in na duši, prav slab dokaz za idejno, organizacijsko in življensko zmožnost te čudne stranke; doslej si meniš, da bo dr. Zerjava et consortes glede »kmetijskih«, »koroških« in drugih fondov ter »kontov« oprala kvečjemu sodnija in ne katera-koli pobožna zaupnica »zvestih pristašev«. Pa ne, če pravi »Tabor« v svojem četrtkovem uvodniku, da je drugače, potem že mora biti drugače! In glej, paglavec, da ne pristaviš nobene pičice več na črko i, če jo isti »Tabor« pogrunta, da so svobodomiselnih socialdemokrati sklepali koalicije z najčrnejšim ultramontanstvom, da bi za njenim hrbtom ložje obrekovali in razkrinkovali napredno narodnjakarstvo kot zaščitnika kapitalizma! Pobolišaj se, čeprav čutiš na svojem hrbtu batinaške potrepiljaje zakona o zaščiti države, ki ga je ustvarila buržoazna vladna koalirana reakcija srbskih, turških, slovenskih - ne demokratskih? - veleposestnikov, velepodjetnikov in bankarjev. Čeprav u pr. isti »Tabor« v istem uvodniku priznava, da je samostojna kmetijska stranka živela in še živi od materialne podpore vladnega demokrata čarstva in si samostojne vedno snatral kot očitne zastopnike kapitalistične korupcije - saj si dobro vedel za njih manipulacije z volički, konjički, nezavednimi človeškimi oslički in podobno drobnjavo, saj ti je še vedno v spominu, kar je rekel samostojni poslanec Mermolja pred par dnevi v parlamentu o proletariatu, ki da še pre malo gara in umira za napete trebuh podjetniške pare. Proč, proč z mislijo, da morajo biti podporniki iste baže ljudski tatovi, kakor njihov podpiranci, če jih smatrajo podpiranja vrednim! Kuš! Zakleni si usta ravnokar, kakor bi jih moral zakleniti, kadar ti kako glasijo rimskih črnosuknježev (»Slovenec«, »Novi Cas« all »Straža«) meče v obraz, da si se prodal liberalnim odiračem in razbojnikom nad proletariatom! Molči, ker ta raznobarvni meščanski ka lejdoskop se bo že brez tebe pomenil, ali si se mu dal podkupiti na njegovi desni ali na njegovi levi strani. Ah, ja, pr nas se dela politika!

Iz stranke.

Dne 20. t. m. se vrši v Trbovljah v prostorih »Del. doma« diskusija, Udeležba dolžnost. - Odbor.

Vestnik Svobode.

Pozor, člani ljubljanske podružnice »Svobode«! Zaostalo članarino poravnajte lahko vsako sredo in soboto v pisarni osrednjega tajništva »Svobode« v Zidovski ulici 1. I. nadstr., kadar je knjižnica odprta. Ob istem času se sprejemajo tudi novi člani.

Vrednost denarja, 1 dolar velja 82.75 Din, 1 lira 3.75 Din, 100 avstrijskih kron pa 27 para. V Curihu velja 100 naših kron 1.54 švicarskih frankov.

NARODNA SKUPŠČINA.

17. julija. Podrobna razprava o proračunu. Poslanec sodr. Kristan je govoril o izdatkih za dvor. V skupščini je bilo navzočih pri glasovanju o tej točki pre malo poslancev, zato je predsednik zaključil sejo.

Na popoldanski seji je odgovoril finančni minister na interpelacijo glede izplačila vojne odškodnine. Povedal je, da imamo prejeti 6 milijard in še več drugih dobrot, a garancije pa zato nimamo - nobene. Dosedaj so bile vojne odškodnine v gotovini pobrane od Francije in Anglije. Skupščina je pozvala vlado, da predloži zakon o razdelitvi vojne odškodnine. Pri razdelitvi naj imajo prednost vojni invalidi.

Kulturni vestnik.

V. F. Jelenc: 1914-1918. Spomini jugoslovanskega dobrovoljca, Ljubljana, 1922. Založila in natisnila: Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 286; cena vezani knjigi 24 Din. Pravkar je

izšlo pod gornjim naslovom zadnje, že posmrtno delo prerano umrlega časnikarja in feljtonista V. F. Jelenc, ki je doslej edino te vrste v naši literaturi. Pisatelj je odšel l. 1913. v Srbijo, kjer je živel nekaj časa kot državni uradnik, ob izbruhu vojne je pa stopil kot dobrovoljec v njeno armado ter preživel z njo nečloveške slavnepohode, katastrofalno, a epično veličastno pot preko albanskih gorovij v izgnanstvo, nato na solunsko fronto in od tod zmagošlavni in triumfalni pohod, ki ni osvobodil le Srbije, ampak ustvaril tudi današnjo Jugoslavijo. Vse te dogodke nam popisuje pisatelj v zgoraj omenjenem delu s plastično živahnostjo in pesniškim zanosom, ki mora globoko ganiti vsakega ter mu vzbuditi občudovanje do tega heroičnega naroda. Knjigo, ki je tudi vreden zgodovinski dokument, bo gotovo vsak bral z velikim zanimanjem, zato jo lahko le toplo priporočimo. Založništvo je preskrbelo tudi za okusno opremo.

Pregled na 50letno delo Novosadskega Srb. Nar. gledališča. Prošlo leto, je poteklo 50 let, odkar je bilo ustanovljeno »Srbsko Narodno pozorišče«, katero je najbolj poznano, pod imenom »Novosadsko pozorišče«. Pri tej priliki, je izdalo društvo za »Srbsko Narodno pozorišče« spomenico, katera pa žal ni odgovarjala svoji nameni, bodisi o poteku razvoja gori imenovanega, kakor tudi manjka v njej vidnega izraza o delu igralcev, kateri so s poštrevnostjo in samozatajevanjem največ pripomogli in imajo brezčuvno največje zasluge za razvitje in procvit te narodne, kulturne ustanove. Udruženje gledaliških igralcev kraljevine SHS je na svoji glavni skupščini lanskega leta enoglasno sklenilo, da se pobriga za drugo, stvarno in objektivno napisano spomenico, ter je naprosilo g. prof. Jovana Grčica, da napiše historijo Novosadskega Narodnega pozorišča, ozirajoč se na njega važne in inmarkantne življenske pojave, ter da očrta delo in zasluge članov »Novosadske Srbske Nar. gled. družbe«. Gospod prof. Grčić se je pozivu Udruženja radevolje odzval, ter napisal spomenico pod gornjim naslovom, Nova spomenica je že v tisku in izide koncem tega meseca. Cena 10 Din. Radi velikih stroškov, bo naklada za začetek 1000 izvodov. Pozivljamo vse prijatelje, gledališke umetnosti, da se za to lepo delo zavamejo, da jo naroče in priporoče v svojih krogih, kajti le od odziva naročnikov je odvisno, ali se bo naklada povečala ali ne. Ker spomenica temeljito opisuje razvoj enega najstarejšega zavoda, menimo, da ne sme ta knjiga bogate vsebine manjkati v nobeni knjižnici, Naročila in predplačila sprejema »Centralni odbor« v Beogradu (pozorišče) in »Mestni odbor« v Ljubljani (gledališče). Udruženje gledaliških igralcev Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Po svetu.

— Organizacija in solidarnost sta neizogibno potrebni za delavstvo. K našim nešteitim poročilom o stavkah, ki se vrše po celim svetu objavljamo v pojasnilo sledeči članek iz »Prosvete«. »Komaj je ena velika podjetniška

družba znižala svojim delavcem mezdo, že se oglasi druga, ki pride z zahtevo, da se mora delavska mezda znižati in delovni čas podaljšati. Nihče teh podjetnikov in veletrgovcev pa še ni spregovoril besede, da se morajo znižati tudi cene življenskim potrebščinam. Kdor ni slep in opazuje dogodke, spoznava, da se delavski položaj obrača na slabo od tedna do tedna. Podjetniki so danes ravno taki, kot so bili pred vojno. Tudi takrat niso prostovoljno poviševali mezde in skrajševali delavnega časa. Če je hotelo delavstvo izboljšati svoje življenske razmere, se je moralo organizirati in jih izvojevati. Podjetniki niso ničesar podarili. Tudi danes je od delavcev samih odvisno, če se bodo zanje življenske razmere zboljšale ali poslabšale. Če bo delavstvo v splošnem tako mrtvo za organizacijo, kot je bilo v preteklem letu, tedaj se bo krhala delavska solidarnost in življenske razmere se bodo obračale na slabo. Kapitalisti opazujejo dobro, kakšen duh je med delavci. Če opazujejo, da so delavci mlačni za organizacijo, zanesljivo preidejo v ofenzivo. Kajti delavska mlačnost jim je porok, da zmagojo in iztrgajo delavstvu pridobitve večletnega boja. Ako vidi, da prevladuje v delavstvu boleovitost in da se množe vrste organiziranega delavstva, se kapitalisti ne upajo naskočiti delavskih vrst. Vsak delavec, ki stoji zunaj organiziranih vrst, škoduje delavski stvari. Zategadelj mora biti želja delavca, da se pridruži delavski organizaciji, kjer taka organizacija obstoja, kjer pa organizacije še ni, da se ustanovi. Delavci s skupnim delom lahko podvoje vrste svojih organizacij in utrdijo tako delavsko solidarnost, da kapitalisti prenehajo s svojo protidelavsko gonjo. Menda še nista bili nikdar v zadnjih dvajset letih delavska organizacija in solidarnost tako potrebni kot zdaj, ko so kapitalisti neprenehoma v ofenzivi, da osigurajo sebi večje profite, delavstvu pa poslabšajo njegov življenski položaj. Časi so resni in hudi in zategadelj je treba, da jih delavstvo razume.

V IMENU NJEGOVEGA VELIČANSTA KRALJA.

Obtoženca: 1. Anton Podbevšek, rojen 13. junija 1898 na Grmu pri Novem mestu, fara Šmilhel pristojen v Šmilhel - Stopice, brez konfesije, samski, urednik »Napreja«, visokošolec filozof, brez premoženja, stanujoč v Ljubljani, Ahačlieva cesta št. 3, oče Mihael, mati Julijana rej. Roglič, predkaznovan radi žaljenja časti in

2. Franc Brozovič, roj. 1888 v Ljubljani, Sv. Jakob, pristojen v Vinico pri Črnomlju, kat. vere, samski, novinar, gimnazijska matura, brez premoženja, stanujoč Ljubljana, Pred Škofljo 15/III., starši pok. Ivan in pok. Marija, rojena Klemenc, predkaznovan radi zanemarjenja uredniške dolžnosti

Sta kriva,

da sta kot odgovorna urednika dnevnikov pri priobčenju poročil, v katerih se osebje mestnega stanovanjskega urada dolži zaničljivih lastnosti, da čakajo pri uredovanju visokih naptin, za-

nemarjala ono paznost, pri kateri bi izostala priobčitev kaznjive vsebine tiskovine in sicer Anton Podbevšek kot urednik »Napreja« v št. 100 z dne 4. maja 1922 glede članka: »Sad neumornega dela stanovanjske komisije« in Franc Brozovič kot urednik »Jutra« št. 104 z dne 4. maja 1922 glede članka: Iz dežja pod kap.

S tem sta zagrešila prestopke po čl. III. zakona z dne 15. oktobra 1868 št. 142 točke 1. in se kaznujeta po čl. 5. tega zakona vsak na

1. 200 Din globe, v slučaju neiztrljivosti pa na 4 dni zapora;

2. v priobčitev razsodbe tekom treh dni ad 1. v »Napreju«, ad 2. v »Jutru« po pravomočnosti in po § 389 k. pr. r. v povračilo kazenskih stroškov.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VI.
dne 21. junija 1922.

Kralj. l. r.

Za pravilen prepis!

Pis. odd. VI. okrajnega sodišča v Ljubljani,
dne 15. julija 1922.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZ.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJSE PLAKATE IN VABILA
.. ZA SMODE IN VESELICE ..

LETNE ZAKLUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROSUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Kopalna sezija!!

Kopalne kostume, hlače, froširplošče, čepice, plavalne pasove

itd. priporoča

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Perfekten stenograf in strojepisec

(event. tudi ženska moč) se išče. Nastop takoj. Dobra slovenščina predpogoj. Samo pismene ponudbe s pogoji sprejema uprava »Naprej-a«.

Sprejmejo se 3 prikrojevalci

izvežbani, prvovrstni, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna »FRANDE«, Ljubljana, Emonska cesta št. 8. Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kavciji delo na dom. Spretni, zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

Dolničar & Richter,

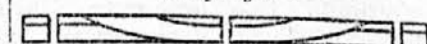
tovarna voščenih izdelkov, Ljubljana, Vožarski pot 1, sprejme takoj **nočnega čuvaja in delavca**, ki bi opravljal cirkularno žago in delal zaboje. Oglasiti se je v pisarni.

35 kg medu

pristnega, dobi oni, ki mi čimprej preskrbi v Ljubljani

stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami. Naslov pove uprava »Naprej-a«.

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Naznanilo.

Naznanjam sl. občinstvu, da sem preselil svojo **čevljarstvo delavnico** iz Žabjaka št. 3 v **Kolodvorsko ulico št. 18**, kjer bom izdeloval vsakovrstne luksuzne čevlje.

Zaloga čevljev na drobno in debelo; trgovci imajo popust.

Priporočam se vsem svojem cenj. odjemalcem, kakor tudi ostalemu p. n. občinstvu za nadaljna naročila.

Zalokar Alojzij, čevljarški mojster,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 18.

Vse sokolske potrebščine

za člane, članice, naraščaj in deco po predpisu Jugoslov. Sokol. Saveza ima v zalogi

Drago Schwab

(preje Schwab & Bizjak)

Ljubljana,

Pod Narodno kavarno, Dvorni trg 3.

Slavnostni kroji po meri se izdelujejo v najkrajšem času v lastnem

modnem salonu.

Na željo se razpošiljajo posamezni deli in sokol. sukno proti povzetju.